

NOTA AAN DE LEDEN VAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Gewestelijke planningsinitiatieven en projecten in de vallei van de Kleine Nete en Aa tussen Kasterlee en Lier

1 Situering en inhoud

Op 20 juli 2012 nam de Vlaamse Regering een principiële beslissing omtrent de verdere voortgang van de gewestelijke planningsinitiatieven en projecten in de vallei van de Kleine Nete en Aa tussen Kasterlee en Lier (VR20120720 DOC.089/1).

De regering besliste gouverneur Cathy Berx aan te stellen als procesbegeleider en de opdracht te geven om een overkoepelende opvolgingscommissie met vertegenwoordiging van de betrokken diensten van de Vlaamse overheid, de lokale besturen en middenveldorganisaties en een ambtelijk procesbeheercomité te installeren voor het geheel van de gewestelijke plannen en projecten in de vallei van de Kleine Nete tussen Kasterlee en Lier binnen de uitgangspunten van de principiële beslissing. Via deze organen wordt de onderlinge afstemming en voortgang van deze gewestelijke initiatieven bewaakt en de communicatie over het geheel van de projecten gestroomlijnd.

Deze coördinatie omvat volgende projecten:

1. de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur (AGNAS) in uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) (regio Neteland);
2. het inrichten van overstromingsgebieden in uitvoering van de bindende bepalingen van het bekkenbeheerplan Nete;
3. het inrichten van overstromingsgebieden in uitvoering van het Geactualiseerd Sigmaplan;
4. het bepalen van gebiedsspecifieke instandhoudingsdoelstelling (S-IHD) voor habitatrichtlijngebieden (SBZ-H) (deelgebieden 1, 10 en 11);
5. het aanduiden van ankerplaatsen en de ruimtelijke verankering ervan als erfgoedlandschappen in ruimtelijke uitvoeringsplannen;
6. het realiseren van compenserende maatregelen i.f.v. de waterhuishouding n.a.v. de aanleg van de Kempische Noord-Zuid-verbinding (N19g) door de vallei van de Kleine Nete tussen Kasterlee en Geel.

Op 23 november 2012 werd via een mededeling aan de leden van de Vlaamse Regering gevraagd kennis te nemen van het plan van aanpak voor deze coördinatieopdracht dat door de gouverneur werd uitgewerkt (VR2012 2311

MED.0515). Daarin is aangegeven dat er na iedere bijeenkomst van de opvolgingscommissie een rapportering zal volgen.

Op 3 mei 2013 werd via een mededeling aan de leden van de Vlaamse Regering gerapporteerd over de eerste bijeenkomst van de opvolgingscommissie dd. 27 februari 2013 en de stand van zaken van de verschillende plannen en projecten (VR20130305 MED.0233/1).

In september 2013 werd een voortgangsrapportage opgemaakt naar aanleiding van de tweede bijeenkomst van de opvolgingscommissie dd. 18 juni 2013 en de stand van zaken van de verschillende plannen en projecten. Deze rapportage is in bijlage gevoegd (bijlage 7).

Voorliggende nota bevat:

- de voortgangsrapportage naar aanleiding van de derde bijeenkomst van de opvolgingscommissie dd. 6 november 2013;
- de stand van zaken van de verschillende plannen en projecten via de projectfiches (bijlage 1);
- het resultaat van het gevoerd overleg en onderzoek naar alternatieve voorstellen voor:
  - o de projecten van het geactualiseerd Sigmaplan in de vallei van de Kleine Nete en Nete, i.h.b. het gebied Varenheuvel- Abroek;
  - o inrichting gebied Graafweide-Schupleer (AGNAS / S-IHD);
  - o overstromingsgebied (AOG) De Zegge (bekkenbeheerplan Netebekken);
- tussentijdse conclusies vanuit het procesbeheercomité en voorstellen van beslissing aan de Vlaamse Regering in functie van de verdere voortgang van de verschillende plannen en projecten.

2 Rapportering van het gevoerd overleg in het kader van de coördinatieopdracht

2.1 Procesbeheercomité (PBC)

Het procesbeheercomité (PBC) brengt o.a. de projectleiders van de verschillende planningsprocessen en projecten op regelmatige basis samen. Het PBC stemt de verschillende initiatieven proactief op elkaar af en anticipeert op mogelijke afstemmingsproblemen. Het PBC werkt ook overkoepelende communicatie-initiatieven uit op niveau van de vallei van de Kleine Nete die de projectgebonden communicatie aanvult en overstijgt.

Het PBC kwam sinds de vorige rapportage samen op:

- 2 oktober 2013;
- 23 oktober 2013;
- 22 november 2013 (beperkte samenstelling);
- 25 november 2013;
- 7 januari 2014.

Het PBC behandelde volgende zaken:

- de bespreking van inhoudelijke knelpunten en het opstellen van gecoördineerde antwoorden op externe vragen;
- ambtelijke bespreking en afstemming van de alternatieven voor de projectgebieden De Zegge, Varenheuvel-Abroek en Graafweide-Schupleer;
- berekening van de gecumuleerde impact van de verschillende, individuele projecten op de landbouwbedrijven in de projectgebieden;
- bespreking ECOPLAN (studie UA – ontwikkelen van methodes voor een beleidsrelevante waardering van ecosysteemdiensten) en de opname van de vallei van de Kleine Nete als praktijkvoorbeeld in deze studie;
- verdere uitwerking van een voorstel van plan van aanpak met het oog op een 'intentieverklaring' die door de gemeenten, provincie, Vlaamse overheid en andere maatschappelijke actoren en organisaties kan worden onderschreven als 'gemeenschappelijk en gedragen project' voor de vallei van de Kleine Nete;
- inhoudelijke voorbereiding van de derde opvolgingscommissie Kleine Nete van 6 november 2013;
- verwerking van de resultaten van de derde opvolgingscommissie met het oog op de voortgangsrapportage aan de Vlaamse Regering.

2.2 Opvolgingscommissie Kleine Nete

Met de opvolgingscommissie (OC) is een structuur gecreëerd waarbinnen de onderlinge afstemming en voortgang van de verschillende projecten aan de betrokken gemeenten, provincie en middenveldorganisaties op een permanente en zeer transparante wijze verduidelijkt worden.

In deze opvolgingscommissie hebben de actoren de kans om knelpunten in de uitvoering of onderlinge afstemming van de verschillende projecten te signaleren. Het PBC heeft als opdracht deze knelpunten aan te pakken. De gouverneur begeleidt dit proces en rapporteert daarover aan de Vlaamse Regering. Ze neemt binnen dat kader alle noodzakelijke initiatieven om dat proces te faciliteren en waar nodig te bemiddelen. Voor alle betrokken actoren functioneert ze als centraal aanspreekpunt.

De opvolgingscommissie kwam een derde keer samen op 6 november 2013 en besprak:

- de stand van zaken van de verschillende planningsprocessen die binnen de coördinatieopdracht vervat zijn, in het bijzonder :
  - o de projecten van het geactualiseerd Sigmaplan in de vallei van de Kleine Nete en Nete, in het gebied Varenheuvel- Abroek;
  - o de resultaten van het gebiedsgericht overleg en onderzoek om te komen tot een nieuw voorstel van RUP en plan van aanpak voor de realisatie van de S-IHD voor het SBZ-H-gebied Graafweide-Schupleer;
  - o de resultaten van het gebiedsgericht overleg en onderzoek over de concrete uitwerking van het alternatief voorstel voor AOG De Zegge (bekkenbeheerplan Netebekken);
- de presentatie van de eerste, voorlopige resultaten van de gecumuleerde impact van de verschillende, individuele projecten op de landbouwbedrijven in de projectgebieden;

- de opmerkingen van de leden van de opvolgingscommissie op het overzicht van de verschillende instrumenten van flankerend beleid voor landbouw die bij de verschillende plannen en projecten van toepassing zijn;
- de stand van zaken van de intentieverklaring voor de vallei van de Kleine Nete.

Het ontwerpverslag van de opvolgingscommissie en de adviezen naar aanleiding van de opvolgingscommissie zijn opgenomen als bijlage 2.

3 Inhoudelijke rapportering, conclusies en aanbevelingen aan de Vlaamse Regering vanuit het procesbeheercomité Kleine Nete

Op basis van de discussie tijdens de derde opvolgingscommissie formuleert het procesbeheercomité Kleine Nete volgende conclusies en aanbevelingen aan de leden van de Vlaamse Regering.

3.1 Algemeen

De voorbije maanden zijn belangrijke stappen gezet in het zoeken naar alternatieven voor en aanpassingen van drie belangrijke dossiers die ressorteren onder de coördinatieopdracht (zie 3.2 t.e.m. 3.4), dit in hoofdzaak om de impact op de landbouwsector te verkleinen (zie 3.5).

Aan de Vlaamse Regering wordt gevraagd kennis te nemen van het gevoerde alternatievenonderzoek en overleg m.b.t. de verschillende projecten en een aantal tussentijdse beslissingen te nemen over deze alternatieve voorstellen evenals over de wijze waarop deze projecten verder gezet kunnen worden.

De voortgang van de verschillende projecten die vallen onder de coördinatieopdracht, is terug te vinden in de geactualiseerde projectfiches (cf. bijlage 1). Deze rapportage focust op drie specifieke projecten (zie 3.2, 3.3 en 3.4).

Per project is een meer gedetailleerde nota in bijlage gevoegd (bijlage 3, 4 en 5)

3.2 De projecten van het geactualiseerd Sigmaplan in de vallei van de Kleine Nete en Nete, ihb het gebied Varenheuvel- Abroek

3.2.1 Antecedenten

Op 28 april 2006 besliste de Vlaamse Regering dat het gebied Varenheuvel-Abroek langs de Kleine Nete tussen E313 en het Netekanaal ingericht zal worden met het oog op het herstel van de winterbedding van de vallei d.m.v. dijkverplaatsing (veiligheidsdoelstelling) en de realisatie van een mozaïek van voedselrijke zoomrijke ruigten, dottergrasland en laaggelegen schraal hooiland (natuurdoelstelling) voor een oppervlakte van 200 ha binnen een totaal van 211 ha natuurontwikkeling. Naar aanleiding van de kalibratie van de natuurdoelen voor het Sigmaplan wordt voorzien in de realisatie van geschikt biotoop voor 4 koppels Roerdomp als doelsoort.

Op basis van de LER én op vraag van de landbouworganisaties is een alternatievenonderzoek uitgevoerd.

Zowel het verplaatsen van de veiligheidsdoelstellingen als de natuurdoelstellingen werd bestudeerd. Beslist werd dat verder moest worden gewerkt aan een geoptimaliseerd scenario waarbij de veiligheidsdoelstellingen gealloceerd blijven aan Varenheuvel-Abroek en de natuurdoelstellingen gedeeltelijk aan een alternatief

gebied en gedeeltelijk aan een deel van Varenheuvel-Abroek. Daarbij zullen winteroverstromingen in Varenheuvel-Abroek binnen het natuurgebied mogelijk blijven en zal de landbouwzone zo mogelijk volledig geïsoleerd worden.

Vervolgens werd deze conclusie door de Vlaamse Regering bekrachtigd door de beslissing om bijkomend zoekgebied te onderzoeken (BVR 20/07/2012).

Het bijkomend zoekgebied omvatte drie deelgebieden:

- zoekgebied 1: omgeving Hof Ter Lachenen, de vijvers aan Anderstadt en de Polder van Lier, stroomafwaarts Lier (± 56 ha);
- zoekgebied 2 : gebied tussen Netekanaal en samenvloeiingsgebied Grote en Kleine Nete, stroomopwaarts Lier (± 154 ha);
- zoekgebied 3 : meest stroomafwaartse zone van de Grote Nete (± 178 ha).

3.2.2 Resultaten bijkomend onderzoek

3.2.2.1 Omgevings- en sectorale analyse

Uit de omgevings- en sectorale analyse van de drie zoekgebieden blijkt dat de uitgangssituatie in zoekgebied 2 ongeschikt is voor het realiseren van de Sigmadoelen. Zoekgebied 2 werd dan ook niet weerhouden.

De conclusie van de omgevings- en sectorale analyse luidt dat de zoekgebieden 1 en 3 wel geschikt zijn als alternatief. Deze komen zowel vanuit het gebiedsgericht beleid, de bestaande regelgeving als het fysisch voorkomen als geschikte gebieden, met de meeste positieve raakvlakken, naar voor.

3.2.2.2 Natuurpotenties voor roerdompleefgebied

Uit het onderzoek is gebleken dat zoekgebied 1 voldoende potenties heeft om aangesloten habitat voor roerdomp te realiseren. Voor zoekgebied 2 zijn er onvoldoende aaneengesloten potenties voor leefgebied voor Roerdomp. Het komt dus niet in aanmerking en kan geen rol spelen in de zoektocht naar volwaardige alternatieven. Voor zoekgebied 3 is er voldoende areaal (grootteorde 50 ha) langs beide oevers van de Grote Nete, maar moet er nog verder onderzoek gebeuren. De kans is bovendien groot dat er voor zoekgebied 3 nog aanzienlijke graafwerken moeten worden uitgevoerd om de natuurpotenties te realiseren. Deze zullen gepaard gaan met minimaal een archeologisch vooronderzoek en mogelijk moet in een ringdijk worden voorzien om de veiligheid in het kader van het Sigma-plan te garanderen.

3.2.2.3 Overzicht resultaten per deelgebied

- 1) Deelgebied Beneden Nete: Polder van Lier, Anderstadt I, Anderstadt II, Hof van Lachenen, vijvers t.h.v. Anderstadt

Er wordt ongeveer 65 ha roerdompbiootoop gecreëerd met die bedenking dat:

- o de polder van Lier (25 ha) moerasvegetatie krijgt i.p.v. schrale natte graslanden, zoals oorspronkelijk beslist door de Vlaamse Regering;
- o er bijkomend **25 ha nieuwe natte natuur** gecreëerd wordt.

Er komt ongeveer 10 ha estuariene natuur bij i.p.v. de vooropgestelde 15 ha.

- 2) Deelgebied (= Zoekgebied 3) monding Grote Nete

Er zal ongeveer **50 ha nieuwe natte natuur** gecreëerd worden die ook geschikt is als roerdompbiotoop.

3) Deelgebied Varenheuvel Abroek

Het landbouwgebied en het natuurgebied zullen zo worden ingericht dat er geen interferentie tussen de twee gebieden zal zijn (vooral scheiding van oppervlakte- en grondwatersysteem). Bovendien wordt het landbouwgebied zo optimaal mogelijk ingericht voor duurzame economische landbouw met drainagegrachten en afwateringspunten naar de Kleine Nete. De Kleine Pulse Beek wordt maximaal geïsoleerd van het landbouwgebied, waardoor er zo weinig mogelijk water vanuit het landbouwgebied nog door het natuurgebied stroomt. Op die manier worden de natuurdoelen niet gehypothekeerd en kan er zonder bijkomende restricties aan landbouw worden gedaan in de middenblok. Deze optimalisatie zal bij de technische uitwerking in detail worden bestudeerd.

Uit het Landbouweffectenrapport (LER) blijkt circa 150 ha in Varenheuvel-Abroek aangegeven te zijn als landbouwgrond. In de huidige inrichtingsvisie voor dit gebied is 75 ha bestemd als landbouwgebied. D.w.z. dat circa 50% van het oorspronkelijke landbouwgebied in Varenheuvel-Abroek gevrijwaard blijft. Daarnaast krijgt het natuurgebied een graslandinvulling die na een omvormingsperiode van 5 jaar (door de zittende landbouwers) nog een extensieve landbouwbedrijfsvoering toelaat.

3.2.3 Flankerend beleid

3.2.3.1 *Reeds belangrijke stap gezet - Flankerend landbouwbeleid geactualiseerd Sigmaplan*

Het flankerend landbouwbeleid van het geactualiseerd Sigmaplan werd bekrachtigd met de BVR van 17/12/2004 en 22/07/2005. Het flankerend beleid voorzien in deze regeringsbeslissingen, wordt uitgevoerd door de VLM. Daarbij wordt in nauw overleg met iedere individuele getroffen landbouwer, gezocht naar de flankerende maatregelen die op elk individueel bedrijf kunnen toegepast worden. Aan elke individuele landbouwer wordt een alternatief aangeboden alvorens de bedrijfsvoering op het betreffende perceel in projectgebied wordt stopgezet of bijgesteld. Daarnaast wordt in overleg met de individuele landbouwers bekeken in welke mate er nog, in functie van bedrijfsvoering, optimalisaties mogelijk zijn.

3.2.3.2 *Flankerend landbouwbeleid geactualiseerd Sigmaplan op maat van getroffen landbouwers in deelgebied Varenheuvel-Abroek in de cluster Nete/Kleine Nete*

Naast de algemene flankerende maatregelen worden er voor de landbouwers in het deelgebied Varenheuvel-Abroek een aantal specifieke flankerende maatregelen genomen:

- getroffenheid bekijken en oplossingen zoeken vanuit de globale getroffenheid van bedrijven door de totaliteit aan overheidsinitiatieven in de Vallei van de Kleine Nete tussen Lier en Kasterlee;
- reduceren van de getroffen oppervlakte landbouwgebied;
- optimaliseren van het uitgespaarde landbouwgebied;
- optimaliseren medegebruik/-beheer natuurdeel door getroffen landbouwers.

- begeleiden van bedrijfswijzigingen via de terugbetaling van erkende adviesdiensten
- Fasering
  - o Fase I: deelgebied Lier
  - o Fase II: deelgebied Netemonding
  - o Fase III: deelgebied Varenheuvel-Abroek Oost & landbouwenclave
  - o Fase IV: deelgebied Varenheuvel-Abroek West
- Grenscorrecties i.f.v. ecologische optimalisatie of verlaging landbouwimpact zonder impact op de huidige ecologische potenties of toekomstige doelen.

3.2.3.3 *Optimalisatie instrumentarium flankerend landbouwbeleid*

Daarnaast lijkt het aangewezen om, nu de perimeters van de 2015-projecten concrete vorm aannemen, ook de effectiviteit van het bestaande flankerend landbouwbeleid te bekijken en na te gaan of, binnen de krijtlijnen van bovengenoemde regeringsbeslissingen, het flankerend landbouwbeleid kan/moet worden geoptimaliseerd.

3.2.4 **Beoordeling**

3.2.4.1 *Natuur*

Tijdens het volledige traject was het sluitend houden van de driedelige Sigmaboekhouding voor natuur (oppervlakte, broedkoppels roerdomp-kwartelkoning en globale oppervlaktebalans verschillende natuurdoeltypes Sigma) de randvoorwaarde.

Het voorstel vanuit het bijkomende alternatievenonderzoek is in dit opzet geslaagd.

1) De realisatie van 211 ha natte natuur.

Volgens de beslissing van de Vlaamse Regering van 28-04-2006 over het geactualiseerde Sigmaplan moest 211 ha natte natuur in Varenheuvel-Abroek gerealiseerd worden. Als resultaat van het alternatievenonderzoek, meer bepaald de bijkomende natuuroppervlakte in zoekgebied 1 en 3, kan 75 ha landbouwgebied in Varenheuvel-Abroek gevrijwaard blijven en komt er op andere locaties (deelgebied Lier 25 ha, deelgebied Netemonding 50 ha) extra natuur bij, waardoor de oppervlaktebalans toch in evenwicht blijft.

2) De realisatie van broedbiotoop voor 4 koppels roerdomp.

Tijdens het bijkomende alternatievenonderzoek heeft het ANB ook binnen de andere Sigmaclusters nog eens bekeken of er mogelijke locaties zijn voor 85 ha roerdompbiotoop. Daarvoor is in de cluster Kalkense Meersen de nodige oppervlakte gevonden.

3) De globale oppervlaktebalans van de verschillende habitattypes, zoals vastgelegd in de IHD-Z (voor het totale Sigmaplan) blijven gerespecteerd.

Het doorschuiven van doelen voor 2 roerdompen / 85 ha roerdomphabitat impliceert dat de vooropgestelde natuurdoelstellingen van de cluster Kalkense Meersen (schrane natte graslanden - 1 à 2 broedparen kwartelkoning) naar Varenheuvel-Abroek doorgeschoven worden. Daardoor blijft de globale natuurbalans van Sigma gerespecteerd.

De minimumcriteria voor kwartelkoninghabitat zijn:

- oppervlakkig uitdrogende, extensief beheerde, onbemeste bloemrijke graslanden, met doorgaans regelmatig overstromingsregime in de winter en het voorjaar;
- een open gebied met ononderbroken zicht > 200m;
- relatief hoog gras in broedseizoen (30-60cm), deels vochtige bodem;
- grote delen niet geïnuundeerd na mei, indien broedverdacht maaien na 15 augustus (Adriaens & Ameeuw, 2008). (Dit habitat kan ontwikkelen tot Natura 2000 habitattype - 6510 subtype Vossenstaartgrasland).

Er wordt een areaal van 15-30 ha overstromingsgrasland gerekend voor 1 broedpaar kwartelkoning (deze vork wordt gehanteerd als rekenparameter voor de broeddensiteitgegevens van kwartelkoning van de s-IHD en de gewestelijke IHD). Dit komt voor Varenheuvel-Abroek overeen met 1 à 2 koppels (broedparen) kwartelkoning.

3.2.4.2 Veiligheid

De winteroverstromingen worden, zoals voorzien in de oorspronkelijke beslissing, bestendig binnen Varenheuvel-Abroek, zij het enkel in de zone voorbehouden voor het realiseren van de natuurdoelstellingen. De winteroverstromingen zullen zorgen voor een vertraagde afvoer naar de Kleine Beek, en vervolgens Kleine Nete.

3.3 Nieuw voorstel van RUP en plan van aanpak voor de realisatie van de S-IHD voor het SBZ-H-gebied Graafweide-Schupleer

3.3.1 Opdracht

Met betrekking tot het gebied Graafweide-Schupleer besliste de Vlaamse Regering op 20 juli 2012 *“de compromisvoorstellen voor de AOG’s Grobbendonk en De Zegge te onderschrijven en de realisatie ervan mogelijk te maken via de nodige bestemmingswijzigingen in een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan en tegelijk de uitgangspunten van het ontwerp S-IHD-rapport m.b.t. de realisatie van een natte natuurkern van ca. 150 ha (waarvan 100 ha huidig agrarisch gebied) in het gebied Graafweide-Schupleer principieel te onderschrijven en de realisatie van deze doelstelling mogelijk te maken via de nodige bestemmingswijzigingen naar natuurgebied in het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan. Samen met de voorlopige vaststelling van het ontwerp van ruimtelijk uitvoeringsplan zal, voor wat Graafweide-Schupleer betreft, een concreet plan van aanpak goedgekeurd worden dat aangeeft op welke wijze, met welke fasering en met welke instrumenten deze doelstellingen gerealiseerd kunnen worden binnen een tijdspad dat conform is met de Biodiversiteitsstrategie van de Europese Commissie en de engagementen van Vlaanderen in Actie.”*

3.3.2 Gevoerd proces

In 2013 is een gebiedsgericht overlegproces opgezet met o.a. de gemeenten Grobbendonk en Vorselaar en vertegenwoordigers van de lokale natuur-, landbouw- en landeigenaarsorganisaties. Volgende stappen werden in dat proces gezet:

- opmaak onderzoeksrapport met analyse bestaande ruimtelijke structuur, analyse van knelpunten en potenties en uitwerken van een aantal mogelijke scenario's

inzake bestemmingen voor de realisatie van de 'natte natuurkern van ca. 150 ha' (opgemaakt door het administratie-overschrijdend RUP-team met vertegenwoordigers van Ruimte Vlaanderen, Departement Landbouw en Visserij, Agentschap voor Natuur en Bos, Agentschap Onroerend Erfgoed en Vlaamse Milieumaatschappij);

- op 8 mei 2013 werd het onderzoeksrapport toegelicht aan de lokale actoren en werden een aantal mogelijke scenario's gepresenteerd i.f.v. het verdere overleg;
- op 10 juni 2013 vond een 'interactieve workshop' met de lokale actoren plaats waarbij getracht werd inzichten, randvoorwaarden en aandachtspunten te verzamelen vanuit de diverse invalshoeken in functie van het opstellen van een 'voorkeurscenario';
- op basis van de bevindingen van de workshop en de schriftelijke reacties van een aantal actoren, stelde het RUP-team een ontwerp van voorkeurscenario op;
- op 25 oktober 2013 presenteerde het RUP-team het ontwerp van voorkeurscenario aan de lokale actoren, de actoren konden schriftelijk reageren op dit voorstel tot 25 november 2013;
- het RUP-team verwerkte de schriftelijke reacties en voerde op basis van de suggesties en vragen van de actoren een aantal bijstellingen door aan het voorstel om tot het uiteindelijke 'voorkeurscenario' te komen.

De nota met de beschrijving van het voorkeurscenario en de adviezen van de actoren over het ontwerp voorkeurscenario worden in bijlage bij deze nota gevoegd (bijlage 4).

Op 19 juli 2013 keurde de Vlaamse Regering het ontwerpbesluit tot aanwijzing van de speciale beschermingszones en tot vaststelling van de bijhorende instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten voor het habitatrictlijngebied BE2100026 'Valleigebied van de Kleine Nete met brongebieden, moerassen en heide' principieel goed, met oog op adviesvraag aan de Raad van State. De beslissing om een natte natuurkern van ca. 150 ha in het gebied Graafweide-Schupleer te realiseren werd daarmee opnieuw bevestigd.

3.3.3 Tussentijdse beslissing en vervolgstappen

Aan de Vlaamse Regering wordt nu gevraagd om tussentijds kennis te nemen van het gevoerde onderzoek en overleg en om het 'voorkeurscenario' inzake de nodige bestemmingswijzigingen voor de realisatie van de natte natuurkern van ca. 150 ha in het gebied Graafweide-Schupleer principieel goed te keuren als basis voor het opmaken van het vooropgestelde plan van aanpak, waarover de regering besliste dat het gelijktijdig met de voorlopige vaststelling van het ontwerp ruimtelijk uitvoeringsplan goedgekeurd moet worden.

Voorgesteld wordt volgende uitgangspunten te hanteren bij de opmaak van dat plan van aanpak:

- De invulling van de natte natuurkern van ca. 150 ha moet maximaal bijdragen tot de realisatie van de Vlaamse IHD en voldoen aan de kwalitatieve en kwantitatieve randvoorwaarden om de gunstige lokale staat van instandhouding te kunnen bereiken voor de habitats en soorten van het habitatrictlijngebied BE2100026 'Valleigebied van de Kleine Nete met brongebieden, moerassen en heide'. De invulling dient rekening te houden met de aanwezige Regionaal Belangrijke Biotopen binnen het kader van het gewijzigde natuurdecreet.

- De geschiktheid voor landbouw neemt daarmee in die mate af dat landbouw subeconomisch (natuurgrasland) tot onmogelijk (bos, moeras) wordt. De daarmee gepaard gaande noodzakelijke verwerving moet eerst en maximaal via een vrijwillige fase verlopen die, gelet op de aanzienlijke impact op landbouw, begeleid moet worden door flankerende maatregelen. Een lokale grondenbank die enkele jaren loopt, is aangewezen. De start van de daaropvolgende niet-vrijwillige fase met verplichtende maatregelen komt zo op een tijdspad dat sterk overeenstemt met de timing van het ontwerp IHD-implementatietraject op Vlaams niveau waarbij de verplichtende maatregelen van start gaan vanaf 2020.
- De natuurdoelen zijn slechts haalbaar met een aanzienlijke natuurinrichting (graafwerken, herprofilering, vernatting, hermeandering), aangepast beheer en inspanningen inzake het verbeteren van de waterkwaliteit. De natuurinrichting volgt het ritme van de verwervingen: waar en wanneer er door vrijwillige verkopen mogelijkheden komen voor natuurinrichting, zullen die prioritair worden uitgevoerd. De finale inrichting vindt plaats nadat in de niet-vrijwillige fase de nodige verwervingen zijn gerealiseerd. Om deze getrapte aanpak mogelijk te maken is snel een duidelijk planologisch kader noodzakelijk. Anders geformuleerd: ook om de eerste, dringende stap naar een aangepast natuurbeheer te kunnen zetten, is het noodzakelijk om de vooropgestelde natte natuurkern van ca. 150 ha (incl. de daarvoor noodzakelijke bestemmingswijzigingen) op korte termijn planologisch te verankeren.
- Om in het raam van optimaal ruimtegebruik tot een maximalisatie van de te halen s-IHD te komen, zal reeds in 2014 bijkomend ecohydrologisch onderzoek worden opgestart, enerzijds om snel de nodige garanties te hebben dat de beoogde s-IHD op een voldoende kwaliteitsvolle wijze zullen kunnen worden gerealiseerd en anderzijds om voor de vervolgstappen van detailinrichtingsplannen en project-MERs of MER-ontheffingen tijdig over voldoende data te kunnen beschikken.

Voorgesteld wordt dat het Agentschap voor Natuur en Bos, de Vlaamse Landmaatschappij en de Afdeling Duurzame Landbouwwontwikkeling van het Departement Landbouw en Visserij de opdracht krijgen dit plan van aanpak op te maken in overleg met de terreinbeherende verenigingen, lokale actoren en de betrokken eigenaars en gebruikers. Het is aangewezen dat dit plan van aanpak de vorm aanneemt van een 'inrichtingsnota' zoals voorgeschreven in het vernieuwde decreet landinrichting.

Een noodzakelijk voorbereidend onderzoek voor het operationaliseren van de opties van het voorkeursscenario is het opmaken van een ecohydrologische studie. Het is wenselijk, zo niet noodzakelijk, dat het Agentschap voor Natuur en Bos deze studie in 2014 uitvoert.

In de Graafweide staan sinds eind 2013 verschillende percelen te koop. Het gaat o.a. over een gebied van één eigenaar van ca. 38,5 ha. De percelen liggen grotendeels in het gebied dat in het RUP-voorstel wordt bestemd als natuurgebied. Een kleiner deel van de percelen liggen in het gebied dat in het RUP-voorstel agrarisch gebied met ecologisch belang blijft. De verwerving van deze gronden door de Vlaamse Overheid of een terreinbeherende vereniging zou een grote opportuniteit betekenen om het proces vooruit te helpen. De gronden in het geplande natuurgebied kunnen dan gebruikt worden om habitattypes te realiseren die een gespecialiseerd beheer vergen en/of om de aanwezige waterlopen te bufferen tegen

diffuse verontreiniging. De gronden in het agrarisch gebied kunnen eventueel gebruikt worden om een grondreserve aan te leggen i.k.v. een lokale grondenbank of ze kunnen via een gebruiksovereenkomst aan landbouwers in beheer gegeven worden bv. voor de realisatie van mesofiele hooilanden.'

3.4 Concrete uitwerking alternatief voorstel voor het AOG De Zegge (bekkenbeheerplan Netebekken)

3.4.1 Opdracht

Met betrekking tot het gebied AOG De Zegge besliste de Vlaamse Regering op 20 juli 2012 *"de compromisvoorstellen voor de AOG's Grobbendonk en De Zegge te onderschrijven en de realisatie ervan mogelijk te maken via de nodige bestemmingswijzigingen in een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan"*.

3.4.2 Gevoerd proces

In 2013 is verder gebiedsgericht overlegd onder leiding van de gouverneur met de betrokken landbouwers, de gemeenten Geel, Olen, Kasterlee en vertegenwoordigers van de landbouworganisaties met betrekking tot de verdere uitwerking van het AOG De Zegge en de vermindering van de ruimtelijke impact. Volgende stappen werden in dat proces gezet:

- Er werden op 1 juli 2013 een aantal technische verfijningen voorgesteld en besproken met de stakeholders (landbouwers, gemeenten, VLM, sectororganisaties).
  - o Er is een principiële akkoord over de aanleg van de dijkprofielen langs de Kleine Nete. Voor die delen waar geen laterale dienstweg ligt, werd gekozen voor optie 2; in de andere delen voor optie 1. Dit betekent dat ten opzichte van het oorspronkelijk ontwerp van het AOG De Zegge (versie BekkenBeheerPlan Nete 2009) 12 ha 11 a bestemd landbouwgebied (planologisch) gespaard zal worden. Deze oppervlakte landbouwgebied is ook bijna volledig in effectief landbouwgebruik (behalve dwarswegen, zijwaterlopen) waardoor de impact van het AOG De Zegge substantieel daalt.
  - o De resultaten van dit overleg werden teruggekoppeld op het Bekkenbestuur van 19 augustus 2013, op de PBC van 28 augustus 2013 en op de Opvolgingscommissie van 6 november 2013.
  - o In de periode augustus - december 2013 werden de nieuwe voorstellen door de ontwerper uitgetekend tot een vernieuwd ontwerp 'dijkwerken AOG De Zegge'.
  - o Er komen geen wandel- of fietspaden op de nieuwe dijklichamen.
- De nota met de beschrijving van het vernieuwde ontwerp wordt in bijlage bij deze nota gevoegd (bijlage 5).
- Op 21/11/13 ging overleg door met de eigenaar van camping Korte Heide met betrekking tot de mogelijkheden voor het heraansluiten van een oude meander en de ruimtelijke ontwikkelingsperspectieven van de camping. Op basis van de elementen die op dit overleg aan bod kwamen, worden door VMM een aantal mogelijke scenario's opgesteld.

3.4.3 Vervolgstappen

Begin 2014 zullen de nieuwe ontwerpplannen opnieuw naar de landbouwers gecommuniceerd worden waarbij de technische ontwerpplannen worden voorgelegd om een definitief akkoord te verkrijgen omtrent de technische modaliteiten en de ruimtelijke repercussies.

Er zal verder overlegd worden met de sector recreatie (Camping Korte Heide en Bobbejaanland) in functie van de verdere invulling van de zoekzone uit het Bekkenbeheerplan Nete.

De grondverwerving zal door VLM begin 2014 opgestart worden in overeenstemming met deze vernieuwde plannen.

De opmaak van de stedenbouwkundige vergunningsaanvraag wordt gepland in de tweede helft van 2014 zodat de werken eind 2014 kunnen worden aanbesteed.

3.5 Evolutie in impact op de landbouwsector

Op vraag van de Opvolgingscommissie werd de **gecumuleerde impact** van de verschillende projecten **op de landbouwsector** onderzocht. De gecumuleerde impact werd berekend zowel voor de oorspronkelijke projecten als voor de inmiddels aangepaste projecten. Volgende projecten werden immers structureel aangepast om de impact op de landbouwsector te reduceren:

- overstromingsgebieden in het raam van het bekkenbeheerplan Netebekken (Grobendonk en De Zegge);
- de projecten van het geactualiseerd Sigmaphan in de vallei van de Kleine Nete en Nete, in het gebied Varenheuvel- Abroek (zie 3.2 van deze nota);
- RUP en plan van aanpak voor de realisatie van de S-IHD voor het SBZ-H-gebied Graafweide-Schupleer.

Uit de resultaten van het onderzoek op project- en op regionaal niveau blijkt dat de impact op de landbouwsector door de aanpassing van deze projecten wezenlijk gedaald is, zowel op individueel projectniveau als op regionaal niveau. **De impact op het effectieve landbouwgebruik neemt globaal gezien af met 122,82ha** (van 390,06 naar 267,24 ha). Ook het **aantal betrokken / getroffen landbouwbedrijven neemt af met 12 eenheden** (van 106 naar 94). Een uitgebreide nota hierover gaat als bijlage (bijlage 6).

In een volgende fase wordt de absolute en relatieve betrokkenheid van de 94 individuele landbouwbedrijven die gevat zijn door de projecten 1, 2, 3, 4 (deelgebieden 1 en 10) en 6 (zie punt 1) onderzocht. De resultaten van dit onderzoek kunnen dienen om de projecten waar nodig nog bij te sturen voor zover ze de huidige ecologische potenties of toekomstige doelstellingen (hetzij SIGMA, IHD, AGNAS, Erfgoed) niet beperken en/of de nodige flankerende maatregelen op maat concreet uit te werken.

4 Weerslag van het voorstel van beslissing op het personeel

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op het personeelsbestand en op het personeelsbudget, zodat het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor het algemeen beleid inzake personeel en organisatieontwikkeling, niet vereist is.

5 Weerslag van het voorstel van beslissing op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap.

6 Financiële weerslag

Het voorstel kan nieuwe financiële implicaties hebben door de voorgestelde beslispunten:

- De financiering ^{van} een grondenbank om een grondreserve in de regio op te bouwen in functie van grondruilen daarvan zal passen binnen de globale afspraken inzake de begrotingsbeslissing voor de uitvoering van een flankerend beleid in het raam van de instandhoudingsdoelstellingen (voorzien in de Middelenbegroting en de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2014, beleidsdomein Leefmilieu, Natuur en Energie);
- De financiering van grondverwervingen door het Agentschap voor Natuur en Bos zal passen binnen de budgetten die voorzien zijn voor grondverwervingen op de meerjarenbegroting van ANB.

De inspecteur-generaal van Financiën gaf op 17 maart 2014 een gunstig advies gelet op het gegeven dat de financiering van de grondenbank en de grondverwervingen zal gebeuren binnen de thans voorziene kredieten.

Op 19 maart 2014 werd het begrotingsakkoord verkregen.

7 Reguleringsimpactanalyse

Er is geen reguleringsimpactanalyse vereist gezien het om een "loutere beslissing" van de Vlaamse Regering gaat (Omzendbrief VR 2013/3).

8 Weerslag op de lokale besturen

Het voorstel heeft geen weerslag op de lokale besturen inzake personeelsbezetting of financiën.

9 Voorstel van beslissing

Aan de leden van de Vlaamse Regering wordt gevraagd kennis te nemen van de rapportage over het gevoerd overleg (punt 2) en de aanbevelingen zoals geformuleerd door het procesbeheercomité (punt 3).

De Vlaamse Regering beslist m.b.t. de projecten van het **geactualiseerd Sigmaphan in de vallei van de Kleine Nete en Nete**, i.h.b. het gebied Varenheuvel-Abroek:

1. de resultaten van het alternatievenonderzoek m.b.t. de gedeeltelijke herlocalisatie van de natuurdoelstellingen voor Varenheuvel-Abroek binnen de cluster Nete-Kleine Nete van het geactualiseerde Sigmaphan te onderschrijven, meer bepaald:
  - a) het aanspreken van de nieuwe gebieden Hof Van Lachenen, vijvers bij Anderstadt en de monding van de Grote Nete voor het realiseren van roerdomphabitat;
  - b) het wijzigen van de oorspronkelijke natuurdoelstelling voor Anderstadt II (estuariene natuur), Polder van Lier (schrале graslanden) en een deel van de Kalkense Meersen (schrале graslanden) naar roerdomphabitat;
  - c) het verplaatsen van de oorspronkelijke doelstellingen voor Polder van Lier en deel Kalkense meersen naar Varenheuvel-Abroek;
  - d) het vrijwaren van minstens 75 ha volwaardige landbouwgrond in Varenheuvel Abroek, en dit landbouwgebied zo inrichten dat volwaardige landbouw mogelijk blijft met bijzondere nadruk op hydrologie en de natuur binnen het deel natuurgebied volledig tot ontwikkeling kan komen.
2. het sigmaproject Cluster Nete-Kleine Nete verder te zetten binnen de onder punt 3.2.1 beschreven deelgebieden en de ministers bevoegd voor openbare werken en leefmilieu en natuur te gelasten met de uitvoering hiervan.
3. het flankerend landbouwbeleid verder te optimaliseren en te verfijnen in overeenstemming met de BVR's van 17/12/2004, 22/07/2005 en 28/04/2006 en de ministers bevoegd voor openbare werken en leefmilieu en natuur te gelasten met de uitvoering hiervan.

De Vlaamse Regering beslist m.b.t. het gebied **Graafweide-Schupleer**:

4. kennis te nemen van het gevoerde alternatievenonderzoek voor het gebied Graafweide-Schupleer, de adviezen van de lokale besturen en middenveldorganisaties en het voorkeurscenario zoals uitgewerkt door het RUP-team;
5. het voorkeurscenario principieel goed te keuren als uitgangspunt voor de opmaak van het plan van aanpak voor de effectieve realisatie van de voorgestelde natuurbestemmingen. Het plan van aanpak wordt opgesteld conform de in de punt 3.3.3 voorgestelde uitgangspunten;
6. de ministers bevoegd voor landbouw, leefmilieu en natuur te gelasten het Agentschap voor Natuur en Bos en het departement Landbouw en Visserij opdracht te geven dit plan van aanpak op te maken volgens de in punt 3.3.3 voorgestelde uitgangspunten en de minister bevoegd voor landinrichting te gelasten de Vlaamse Landmaatschappij opdracht te geven de opmaak van het

plan van aanpak te begeleiden. Het plan van aanpak bevat ook een voorstel van timing en financiering voor de in te zetten instrumenten waarin wordt voorzien (inrichting, beheer, flankerend landbouwbeleid, ...).

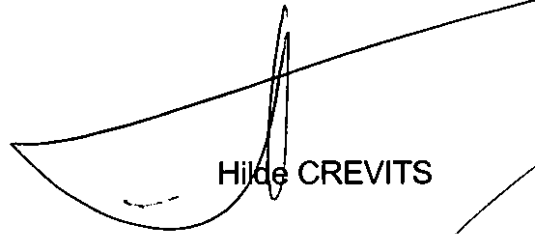
7. de minister bevoegd voor leefmilieu te gelasten het Agentschap voor Natuur en Bos opdracht te geven in 2014 een ecohydrologische studie uit te voeren;
8. dat zodra het plan van aanpak afgerond is een nieuwe plenaire vergadering over een nieuw voorontwerp RUP Vallei van de Kleine Nete en Aa georganiseerd kan worden waarin het voorkeurscenario wordt opgenomen. Indien tijdens de opmaak van het plan van aanpak of op basis van ecohydrologische resultaten zou blijken dat bijstellingen aan het voorkeurscenario nodig of nuttig zijn, zullen die doorgevoerd worden in het voorontwerp RUP indien de doelstelling om een natte natuurkern van ca. 150 ha met maximale s-IHD invulling te realiseren en daarvoor ca. 100 ha bijkomend natuurgebied af te bakenen niet in het gedrang wordt gebracht. De minister bevoegd voor ruimtelijke ordening wordt gelast Ruimte Vlaanderen de opdracht te geven dit voorontwerp RUP op te stellen, parallel aan de concretisering van het plan van aanpak.
9. de minister bevoegd voor leefmilieu te gelasten de Vlaamse Landmaatschappij de opdracht te geven op korte termijn te starten met het activeren van een grondenbank en een grondreserve in de regio op te bouwen in functie van grondruilen binnen de globale afspraken inzake de begrotingsbeslissing voor de uitvoering van een flankerend beleid in het raam van de instandhoudingsdoelstellingen.
10. de minister bevoegd voor leefmilieu te gelasten het Agentschap voor Natuur en Bos de opdracht te geven om in overleg met de terreinbeherende verenigingen op korte termijn te starten met gerichte aankopen voor de realisatie van de natuurdoelstellingen in het SBZ-H-gebied Graafweide-Schupleer, zodat ook op de huidige aankoopopportunities in het gebied ingespeeld kan worden. De financiering daarvoor zal passen binnen de middelen die daarvoor voorzien zijn bij het Agentschap voor Natuur en Bos.
11. voor zover in de beslissing niet wordt van afgeweken, de eerdere principiële beslissing van de Vlaamse Regering van 20 juli 2012 te herbevestigen.

De Vlaamse minister van ~~Economie~~, Buitenlands Beleid, Landbouw en
Plattelandsbeleid

Kris PEETERS

De Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken-

Hilde CREVITS

De Vlaamse minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur

Joke SCHAUVLIEGE

De Vlaamse minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport

Philippe MUYTERS